

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, a po godinu K 2—, a na četvrt godine K 1—. S poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americi K 1-40 godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava se nalazi u Šmidhenovoj ulici broj 22, a otpremljivo u „Samoborskoj tiskari“ S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petlini redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglas, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust. Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA I.

10711

U Samoboru, 1. siječnja 1906.

BROJ 1.

KR. SVEJAVNA BIBLIOTEKA U ZAGREBU.

Poziv na preplatu

Današnjim brojem započinje „Samoborski list“ novo godišće, pa u novome ruhu dolazi pred svoje čitače, preporučujući im se, da se na nj pretplate. Naše nastojanje skroz rodoljubno, pa zato molimo građanstvo više, da nas u tome podupre. Ne traže se za to velike trtve, jer je cijena listu

na cijelu godinu K 4—
na po godinu K 2—
na četvrt godinu K 1—

spoštom 48 filira, a u Americi K 1-40 na godinu više.

Osvrt na prošavu godinu.

Prošla je opet jedna godina. Kratko razdoblje — a koliko i koliko nada i ideala mora pasti u tom malom razmaku vremena, a koliko i koliko se opet novih izvedivih i neizvedivih ideja diže.

Ako je i neznatno vrijeme od jedne godine za razvoj čitavoga čovječanstva, ali je veoma važno u životu čovjeka pojedinca. Koliko radosti i žalosti, tih vječitih mijena, mora čovjek doživjeti u jednoj godini, a kolika su čovjeka prošla, dok se čovječanstvo dovinulo sudanog svog stepena. Čovjek se pojedinac rodi i umire, a čovječanstvo ostaje kod toga hladno, ne opaža niti dali se smanjilo ili pomnožalo.

No kao što je jedna godina u životu čovjeka pojedinca veoma znamenita, tako i za razvitak i prilike pojedinog mjesta i naroda može jedna godina biti od velike važnosti.

Zadaća je ovog članka, da se osvrnemo na sve važnije događaje prošavše godine, koji su bilo kako utjecali na razvoj i sudbinu našeg milog Samobora.

Tužna srca moramo se sjetiti, da je preminuo prvak samoborskih začasnih građana, neumrlj hrvatski mecena i odlični biskup Josip Juraj Strossmayer. Samobor je shvatio svoju patriotsku dužnost i iskazao dostojnu pošljednju poštu svomu prvomu građaninu.

U drugoj polovici prošavše godine obavio se izbor novog zastupstva. Dosada se nije nikada građanstvo življe zanimalo za ovu izbornu borbu, pa su obično kod novih izbora bili birani kandidati prijašnjeg zastupstva. No ove godine razmahala se izborna borba puno življe, što je samo po naše građanstvo častno, jer je tim pokazalo, da se zanima za lokalne prilike i općinsko gospodarstvo. Pojavilo se više kandidata, u svem oko 40, a glasovalo je do 200 izbornika, dok je dosada obični broj glasujućih iznosio tek 40, dakle toliko, koliko je prošavše godine bilo samih kandidata.

Izbor se morao obaviti po tri puta, budući da kod prvih dvaju izbora nijesu mogli pojedini kandidati dobiti absolutnu većinu predanih glasova. Uopće su pojedini kandidati tek s neznatnom većinom bili izabrani. No koliko god odobravamo živahnu izbornu borbu, ipak moramo spomenuti, da nas se neugodno dojmalo, što se vodila borba između kandidata „gornjega“ i „donjega“ Samobora. Nadamo se, da se ne će više pomutiti inače toli lijepa sloga između građanstva donjeg i gornjeg Samobora, jer nam svima nalaže poštenje i pravost, da se jednakom ljubavi brinemo i borimo za dobrobit i napredak cijeloga Samobora, a ne samo njegovih pojedinih dijelova. U toj opravdanoj nadi potkrepljuje nas i ta činjenica, što vidimo u sadanjem zastupstvu, da zbilja zastupnici obiju stranaka složno rade imajući pred očima uvijek samo interese naše općine.

Nedavno su posječeni svi jablani na cesti, koja vodi iz Samobora prema Sv. Nedjelji. Zbilja je bila prijeka potreba, da su se već jednom odstranili, ako ne iz drugih razloga, a to već s toga, što su za vihra i oluje mogli biti pogibeljni svakomu, koji se nalazio u njihovoj blizini. Doduše pasti će mnogi tužni pogled marljivih posjetilaca ubavog Janjindola na pusto polje, no on će se toj praznini priučiti i čekati, dok onu historičku aleju izmijeni aleja plemenitog a i korisnog drveća.

Od najveće je važnosti za nas u prošavšoj godini, bez sumnje, podignuće hidropatičkoga kupališta u našem Samoboru.

Uspije li ovo poduzeće, Samobor će bez dvojbe za nekoliko godina znatno napredovati u svakom pogledu. Sve uvjete, koji se traže za ovako kupalište, Samobor ima. Čist i svjež zrak, izvrsna voda, krasne šetnje u blizini i u okolici, i uopće sve druge prednosti ovakovog kupališta nalazimo u Samoboru u izobilju. Koliko su nam pak poznata strukovna mišljenja o uređenju kupališta i zadovoljstvo prvih gostiju, ima sigurne nade, da će se ovo poduzeće u kratko vrijeme krasno razviti. Korist pak imati će ne samo poduzeće, već i svi slojevi samoborskog građanstva a i okolišno seljaštvo.

Za to nam i jest patriotska dužnost, da svjema silama ovo poduzeće podupiramo.

Napokon nam se je sjetiti života i važnijih zgoda naših domaćih društava.

Dična naša „Jeka“ svečano je proslavila 30-godišnjicu svoga života. Kako je sjajno ispala ta proslava, o tom se već prošle godine mnogo pisalo. Njezin pak lijepi i patriotski rad čitamo u spomen-knjizi, koju je s velikim marom sastavio njezin zaslužni tajnik. No nažalost morala je i naša „Jeka“ prošavše godine pretrpjeti velik gubitak smrću svoga utemeljača i najzaslužnijega člana Josipa Vanjeka.

Naše požrtvovno i svake hvale vrijedno društvo vatrogasaca proslavilo je čedno i skromno svoju 15-godišnjicu. No istim mirom ovo si je društvo svojim skromnim sredstvima nabavilo novu štrcu voznjaču, te time u istinu dokazalo, da su mu uvijek na pameti misli o što boljoj obrani bližnjega protiv vatre. Inicijativom našeg vatrogasnog društva ustrojio se i vatrogasni odio u Rudama, a kako čujemo poći će se ovim plemenitim putem i dalje.

Gornjogradska čitaonica proslavila je svoju 5-godišnjicu. I ovo društvo radi tiho i skromno, no svojim polaganim ali skromnim napretkom približuje se svakim danom sve više svom cilju, a to mu je najbolja svjedodžba i zadovoljština.

LISTAK.

Borba protiv alkohola.

Borba se protiv alkohola razmahuje svijetom. Znanost je danas na čelu sa činjenicom, da je alkohol otrov, koji lagano ali sigurno djeluje. Ta istina također polagano, sporo osvaja ljudstvo za sebe, ali je neopozivo, da istina mora prije ili kasnije pobijediti. No dotle se u drugim narodima navijela otvorena rat protiv alkohola i uzli s njim u živu borbu usprot svih predstava, koje vladaju čovječjim rodom, kod nas kao da ova borba nije još ni započela. Javila se doduše te i tamo koji odličniji glas, iznosi se slo, koje u velikom broju prostrućuje prekomjerni uzitak alkohola u našem narodu, ali pravih začasnih svestranih organizovanih borbi protiv alkohola, naravski da ne doživjemo. A ipak, ako gdje, u nas bi ovako borba bila od silne vrijednosti, jer se i posljedice alkoholizacijske zbilja u našem narodu znaju, a u našim krajevima naše domovine upravo borba.

Ima različitih načina i puteva, kojima se danas približuje, da se podeni izmjeti golemih naplata u borbi protiv alkoholizma. Javna predavanja, razna antialkoholista i apstinentska društva, dobar primjer, škola, pak

šampa moćna su i sigurna sredstva, kojima se dolazi do velikih rezultata u antialkoholizatskom potretu.

Baš ovo potanje sredstvo — šampa — od vanredna je vrijednosti kod pomenute antialkoholizatske borbe. U Njemačkoj postoji već preko dvadesetak časopisa, kojima je jedna zadaća, upućivati ljudstvo na golemo slo, kojega počinja alkohol, pak popularno prikazati i osvijetliti one istine o otrovnom njegovu djelovanju, koje je danas znanost bljedodno utvrdila. I u drugim zemljama postoje ovači listovi, a ideja, koje oni propagiraju, donosi najblagoslovenije posljedice među narod.

I u našoj susjednoj braćkoj Sloveniji pokrenuo se časopis pomenatoga smjera, i na ovaj smo list htjeli da upozorimo našu javnost, jer — koliko sam je poznato — nije se o ovom glasu u nas ništa čulo. Jedini je sarajevski „Pokret“ donio o njegovu izlasku kratku noticu, no u kojoj je simpatično posdravio ova pojavu kod naše braće Slovenaca.

Ima je listu „Piščalka“, a izlazi već po godinu u Celju. Posvećen je ovaj mjesačnik „protialkoholizatskom gibanju na Slovenskem“, te pisan sa „stodimeta, pivo i pljanci“. List uređuje Anton Černa, a današnjim je danom stupio u 8. godišće. Zastupstvo je sponosnik, da je list kroz polovinu godine stekao 1.000 pretplatnika. Uredništvo se „Piščalka“ samo radeći ovima rezultata, pa približuje ova značajna reč: to je veliko za list, čegar smjer je naprotiv bljedodno očigledan. Tako zgodno uprežuje list, ki približuje od namobitno

ne te, da ga podpira, bere, marveč kolikortoliko sode-luje, ne bi bilo moguće, če ne bi bili Slovenci že tako izobraženi in slišni, če ne bi bila socijalna veda in socijalno delo med nami že tako ukorenjeno.“

I mi se s tim riječima potpuno slažemo, što ih navodi „Piščalka“. List je svakim brojem zanimljiviji, a vodi i vrlo uspješnu borbu protiv alkohola u susjednim slovenskim zemljama, pa se plodovi već i opažaju. — Tako se na pr. već u Ljubljani osnovalo društvo „Apstinent“ a svrhu mu označuje bojni pokrik: Rat protiv demona alkohola! To društvo je u času svoga osnaka brojilo 24 apstinenta i 7 apstinentsica, a svakim mu se danom najavljuju novi članovi. Društveno je glasilo već pomenata „Piščalka“; osnovat će se posebna antialkoholista knjižnica i čitaonica, pak i bezalkoholista gostionica. Društvo je nepolitično, internacijonalno, a prima za članove ljude bilo koje političke stranke. Pozivat će vladu, zastupnike i časopise na borbu protiv alkohola, pa držati zgodna popularna predavanja. Društveni članovi naravski ne piju ništa alkoholiknoga...

Tako su ovo započela braća Slovenci s borbom protiv alkohola. U nas ovako vijesti svučiti će još dugo kod mnogih kao nevjerovatna priča iz prošlosti...

Mladi pako samoborski „Sokol“ već je u prvoj svojoj godini pokazao svoju zamjernu djelatnost. Njegova prva javna vježba još je uvijek u svežoj uspomeni, a snažna sokolska demokratska ideja već je znatno razgranila svoj korijen među građanstvom. Velike simpatije, što ih ovo društvo uživa, jamstvom je, da će se sokolska krila svake godine sve ponosnije i sigurnije širiti, što je po narodnu stvar samo od velike koristi.

Napokon i druga naša društva rade oko probitka svojih članova, što je također od velike vrijednosti uslijed pomanjkanja drugih humanitarnih institucija.

I tako smo eto prikazali razvoj pojedinih važnijih lokalnih naših događaja u prošavšoj godini. Kad bismo i bili potpuno zadovoljni s uspjehom prošavše godine, to bi se ovi ipak znatno umanjili poredivši ih sa gubicima, pa za to i želimo, da bi nam bila u svem sretnija

nova godinal

Našim pretplatnicima.

Kad je pred godinu i po ugledao svijetlo 1. broj „Samoborskoga lista“, doviknuo mu se s nekih strana, da ne će biti duga vijeka. Unatoč toga on se ipak održao i lijepo je zadovoljavao svoju zadaću, držeći se vjerno svoga programnoga pravca. Pod konac prošavše godine iznenada nastupio je za list nepovoljne prilike. Dotadnji njegov urednik i vlasnik g. Mirko Klešić odredio se ponajprije uredništva, a na kraju godine i vlasništva „Samoborskog lista“, napustivši tako daljnje njegovo izdavanje. Iskreno valja priznati, da se za održavanje lista uložilo mnogo moralnog truda i dosta materijalnih žrtvi. Pa kako da nakon svega toga Samobor najedno ostane bez lista, kakova je odavna želio i trebao i kojemu su se s radošću otvarala vrata svačijega doma, u kojem se misli i osjeća za zavičaj naš dragi! Ova pomisao bijaše odlukom. Ustrojio se sada konzorcij odličnih građana, pa je danas nanovo pokrenuo list, dajući mu ime „Samoborski list“.

Ovaj je „Samoborski list“ svojina odličnih domaćih sinova, rođenih i odnjanih na ovoj lijepoj grudi samoborskoj, a zadojenih čistim, nesebičnim patriotizmom za mili svoj zavičaj i njegove interese. Promicanje tih interesa biti će prvom i glavnom zadaćom „Samoborskoga lista“. Ovim dakle novim brojem i početnim godištem ne kreće „Samoborski list“ novim pravcem, nego će i sada biti vjeran odraz lokalnih patriotskih osjećaja Samobora i njegova građanstva. U toj njegovoj težnji složno i vjerno će ga podupirati svi dosadnji suradnici „Samoborskog lista“, a najavilo mu se još i novih. Dosljedno tomu „S. list“ će rado primati i donositi članke, koji se slažu s njegovim programom, a mrzit će i izbjegavati sve lične zadjevce i trvenje. Prožeti do najtanjih osjećaja ovim čuvstvima, nastojat ćemo svjema silama, da „Samoborski list“ bude zadahnut samo pravim zanosom lokalnoga patriotizma, pa da postane žarištem i rasadnikom ljubavi, mira i sloge.

„Samoborski list“ bit će dakle od prvoga svoga dana pravo čedo samoborsko, pak se stoga punim pravom ufa, da će ga priljubiti svaki dobar Samoborac i prijatelj njegov, grijao se on na domaćem ognjištu ili se kretao po dalekoj tuđini. Tko dakle ljubi milo domaće svoje gnijezdo, tko vrućim srcem za njim žudi, neka ne propusti poduprijeti bilo zborom ili tvorom ono, što je nada sve njegovo i njegovim se samo osjeća.

„Uredništvo.“

Dopisi.

Vinogradarski sastanak u Gizičku. Na 13. prosinca prošavše godine bio je sastanak vlasnika vinograda u Gizičku. Na sastanak je došlo od 31 pozvanog samo 14 vinogradara. U svem bilo je doneseno 18 vrsta vina. Sva su vina bila izvrsna, te se posljednici u Gizičku mogu i ponositi sa svojim prirodom. Za vrijeme sastanka bilo je mnogo razgovora o gnojenju vinograda, pak je bilo zanimljivo slušati pojedine vinogradare, kako pričaju o dojakšnjem svom iskustvu.

Poveo se razgovor o umjetnom gnojivu, te se osobito preporučivala „Tomasova troska“. Potaknuto je pitanje o vrstama američanske loze i o cijepljenju. Zatim se prošlo na izbor odbora. (Nije istaknuto, koju zadaću imade ovaj odbor. Ur.) Za predsjednika izabran je g. Franjo Švabić, za tajnika g. M. Klešić, a u odbor gg. Huth Gustav, Fressel Stjepan, Lamoth Marija st. i Simić Filip. Potom je progovorio g. Huth

o potrebi puteva u Gizičku, te je baš lijepo rastumačio vrijednost tih puteva i način, kako da se poprave i uredi. Prijedlog primljen je jednoglasno, te će odbor u tom pogledu izraditi posebnu peticiju na općinsko zastupstvo.

G. Presečki predložio je, da se ovakvi sastanci održe na Jurjevo i Martinje svake godine.

Poslije se razvila veoma lijepa zabava. Svaki pojedini učesnik odnesao je veoma ugodan utisak ove ne samo lijepe nego i korisne zabave. Pravo je kazao „mejaški“ predsjednik u svom zahvalnom govoru, da je prava svrha sastanka bila, „da se upoznamo, da se udružimo, da jedan drugome kao mejaš bude i prijatelj i dobar znanač“. Neka taj sastanak donese lijepa ploda, koji će biti koristan ne samo po svakog pojedinca, nego i na ponos našeg lijepog Samobora. Najljepša točka Samobora, naš krasni „Gizičku“ sa „Aninim perivojem“ oživjet će svake godine sastankom „mejaša“, da bude ono, što je i jedan dobro primljen: „Jurjev danak — mejaški sastanak“, a „Martinska guska — mejaško veselje“.

Domaće vijesti.

Književnički jubileji. Nedavno proslavila se u Zagrebu na poticaj društva hrv. književnika 60 godišnjica vrtog hrvatskog otadžbenika i literata, g. sveučilišnog profesora dra. Franje Markovića. Svečar je češće dolazio i u Samobor, da se nauži prirodni krasota njegovih. Od književnih radnja Markovićevih naoseb se ističe krasni ep „Kohan i Vlasta“ te drama „Karlo Drački“.

Poznati pjesnik „žumberačkih elegija“, Jovan Hranilović, također je proslavio svoj 30 godišnji književni rad.

Umrli. Našeg vrijednog učitelja g. Marka Katića i njegovu obitelj zadesila je velika žalost. U večer 17. o. m. preminula je njegova kćerka Kristina, svršena učiteljica. Kobna smrt prekinula joj je život u najljepšoj mladenačkoj dobi, u 20. godini njenog života.

Pokojnica je dulje vremena pobolijevala, dok je nije okrutna bolest svladala. Bila je blage i mirne čudi i lijepo naobražena. Svršivši uz znatne materijalne žrtve preparandiju, imala se pripravljati na našoj pučkoj školi za svoje uzvišeno zvanje, no na žalost, sudbina joj nije dala, da ubire plodove svoga truda.

Shvaćamo zato duboku bol njezinih roditelja, kojima i sa svoje strane izričemo najdublje saučeeće. Pokojnici vječni mir!

Promaknuće. Gosp. Ivan Kuća s kancelista kot. oblasti u Samoboru imenovan je oficijalom u X. činovnom razredu i pridijeljen samoborskoj kot. oblasti.

Potres. U nedjelju, dne 17. prosinca, očitio se u Samoboru jak potres. Prvi je udarac bio oko 11 sati 19 časaka, a trajao je 8—10 sekunda. Drugi, znatno slabiji udarac, osjetio se u 12 sati 32 časaka. Oba su udarača bila horizontalna, a pravac im je bio SI—JZ. — Štete na sreću nema nikakove. Po pričanju seljaka iz samoborske okolice morao je biti potres mjestimice osobito jak, te se ondje znatno jače očitio, nego li u samom Samoboru. Po izjavama raznih stručnjaka bio je potres lokalne naravi, a središte mu je bilo Sijeme. To je tim vjerojatnije, što se po raznim vijestima vidi, da je potres bio najžešći u Zagrebu i Stubici, koja mjesta leže pod Sijemenom. Veće štete nema — hvala Bogu — niti u Zagrebu, no nažalost u selu Čučerju kraj Zagreba ostavio je taj potres i kobnih posljedica. Porušila se skoro do temelja crkva i župni dvor. Po stručnjačkom mišljenju ne bi se imao potres bar u kraće vrijeme opetovati.

Za Strossmajerov spomenik. Već pred 3 mjeseca potaknuo je jedan građanin u „Samoborskom listu“, da se počne sa sabiranjem prinosa za Strossmajerov spomenik. U svim većim mjestima ustrojili su već odbori za sakupljanje prinosa, te su već i sakupili lijepu svoticu. Dapače i iz najmanjih i najzabitnijih mjesta pridolaze prinosi, samo u našem Samoboru nitko se ne miče. A baš bi Samobor morao prednjačiti, jer je poznato, da je neumrlj mecen u velike simpatizovao sa Samoborom radi njegova rodoljublja. Ođje su naše gospode i gospodice, koje bi se u prvom redu morale dati na patriotski rad? — Neka probude ovi reci naš krasni spol na ozbiljan rad!

Koncert s predstavom. Na Stefanje je bio koncert s predstavom, što ga je priredio naš marni samoborski radnički tamburaški zbor. Sve točke programa bile su skladno i lijepo izvedene.

Naoseb nam je istaknuti gđicu Bertu Erbežnik, koja je simpatičnim glasom tešku Arnoldovu pjesmu „Irud“ na opće zadovoljstvo krasno izvela; onda gđicu Jeleni Gorupce, koja je umiljato otpjevala uz pratnju tambura krasnu pjesmu „Stan' te zvjezde, stan' mjesec“. Nakon koncerta slijedila je predstava. Davao se „Broj 13“. Predstavljajući su svojim dobrim maskama i vrsnom igrom ugodno pozabavili općinstvo. Inače nije bio izbor komada osobito sretan. U buduću bi trebalo paziti i na sadržaj komada, jer svaka predstava mora imati i uzgojnu stranu. Naravno da za cijeli taj uspjeh ide najveća hvala zaslužnog i neumornog zborovodni g. Ljudevita Erbežnika.

Gradnja škole u Sv. Nedelji. Radi gradnje škole i učiteljskih stanova u Sv. Nedelji, obdržavana je dne 25. studenoga 1905. u 10 sati do podne u uredu kr. kot. oblasti u Samoboru jeftimbena rasprava.

Od prispjelih ponuda, bila je najpovoljnija ona g. Miklaužića, poznatog graditelja iz Jastrebarskog, te je njemu gradnja i povjerena. Prema ovom sklopljenom ugovoru imade se zgrada javnoj uporabi predati do 15. kolovoza 1906.

Kamo vodi pijanstvo. Julika Blažević, u 35. godini, rodom iz Vrbovca, majka 6 djece, seljakinja, neporočna, udala se prije 17. godina za Stjepana Blaževića iz Celina. Već od početka bračnog života živjela je sa svojim mužem u nesporazumku, jer je on pijančevanjem rastepao imutak. Nehajni joj muž Stjepan neprestano se prijetio svojim domarima, koji mu spočitavahu njegovo pijančevanje, počeo ih uznemirivati nožem, sjekirom itd., tako da je u kući uvijek bilo straha, tim više, što se i svojoj ženi češće grozio, da će je ubiti.

Imutak, što ga je imao Stjepan Blažević na početku svoga bračnoga života, bio je za seljačke prilike prilično velik, — dok je sada tek nešto od tog imutka preostalo. Već prošavše godine zatražila je Julika Blažević kod kot. suda, da se njezin muž proglašni rasipnikom, no on je kod suda čvrsto obećao, da će početi nov život. Medutim, što dalje, bilo je sve gore, dok nije cijela obitelj došla u vrlo derutno stanje. Na samo Tominje prodao je Stjepan Blažević još zadnje tele, za koje je primio i kaparu i koju je u dva dana zapio.

Došavši napokon potpuno pijan kući, svali se u sobi na pod. Kad se malo otrijeznio, pođe u staju te uzme rogje u namjeri, da navali na svoju ženu. Ženi je međutim pošlo za rukom, da ga razoruža. Poznavajući nasilnu čud svoga muža svali ga na zemlju i sveže mu užetom noge, da se obrani od zlostavljanja. Napokon mu omota užu i oko vrata, pa ga u onoj ogorčenoj borbi i uguši.

† **Mijo Božić.** Krug veterana naše glazbe izgubio je najstarijega svoga člana, Miju Božića, vrsnoga klarinetistu „stare“ naše glazbe. Doživio je rijetku starost od 93 godine, te je bio u posjednjem vrijeme najstariji Samoborac. Još prije 15 godina bio je aktivni član glazbe, ali i u „stanju mira“ nije zanemario svoj omiljeni klarinet. Do posljednje godine svoje bio je tjelesno razmjerno jak i okretan, no pamaćenje mu u posljednje tri godine rapidno naglo oslabilo. Dne 23. o. m. iskaza građanstvo i glazba dobromu svomu „japici“ posljednju poštu, otpativši ga do groba, nad kojim mu glazba odsvira posljednji pozdrav.

Vječni ti pokoj, čestiti starče!

Umorstvo. Na samo Sijepanje posvadila se braća Cestnik iz Rakovice, koja se već dulje vremena nijesu osobito slagala. Od riječanja došlo je i do tučnjave, u kojoj je jednom bratu nožem rasporen trbuh, te je od zadobivene teške ozlede nakon 24 sata preminuo. Umoreni Pavao Cestnik bio je lugar.

Samouk. U izlogu brijača braće Strmoli izložena je vrlo uspješna rezbarija našeg mladog Samoborca g. Ferde Ivansčaka, koja prikazuje spomenik na Perkoveću grobu. G. Ivansčak je stolarski pomoćnik, pak je pohvalno, što se dao i na ovo polje, na kojem mu želimo što veći uspjeh i napredak. Da posjeduje talenat, to je g. Ivansčak ovim svojim prvijencom dokazao. Preporučujemo ga pažnji onih, koji bi mogli doprinijeti što god tomu, da se taj talenat i razvije.

Gospodari staroga grada — zanimljive i rado čitane crtice iz samoborske prošlosti, što ih piše za „Sam. list“ naš vrli domorodac, g. Vj. Noršić, počet ćemo donositi u jednom od narednih brojeva.

Društvene vijesti.

Hrv. pjevačko društvo „Jeka“. Jučer na večer priredila je naša dična „Jeka“ svojim članovima silvestarsku večer, koja je po svom biranom programu suđeci, bila sigurno svim posjetiocima vrlo ugodna i zabavna. Želimo ovom našem najstarijem domaćem društvu i ove godine onu zamjernu agilnost i ustrajnost, kojom je i dosele tako lijepo napredovalo.

Hrvatski Sokol u Samoboru. Dne 6. o. m. bit će u dvorani gostione „Gradu Trstu“ zaključni vjenčić Sokolske plesne škole uz sudjelovanje domaće glazbe. Posebne se pozivnice za tu zabavu ne će stati nikome. Po članovima „Sokola“ ili plesne škole dovedeni gosti dobro došli!

Dne 14. o. m. bit će u istoj dvorani prvi „Sokolski ples“, za koj se već sad prave velike priprave. Umjesto tombole bit će u pol noći veliki kaljivi intermezzo od 10 točaka. — Pozivnice za ples razaslat će se ovih dana, pa ako tko ne bi dobio pozivnice, neka je reklamira pismeno kod odbora „Sokola“. Ulaznica će biti i krumu po osobi. Društveni članovi svih vrsta besplatno. Ulaz dozvoljen samo uz ulaznicu.

Dobrov. vatrogasnomu društvu pristupio je kao član utemeljač g. Konstantin Vanjek, kapelnik i posjednik.

Prosvjeta.

"Matica Hrvatska" poslala je svojim članovima za god. 1905. lijepu božićnjicu — ovih sedam knjiga: "Zapreke". Pripovijest iz savremenoga hrv. života od Novaka. — Perkovićeva pripovijest: "Iz bojnoga odsjeka". — Kumičićev "Jelkin bosiljak". — "Komu je dobro u Rusiji?" od Nekrasova. — "Izabrane pripovijesti" od Čehova. — "Savremena Evropa" od Radića i zbornik svoj "Hrvatsko kolo". — Ne bi smjelo biti inteligentnije hrvatske kuće, koja ne bi bila članom ovoga korisnoga društva. Broj "Matičnih" članova prinosnika još uvijek nije tolik, da bismo mogli s njime biti zadovoljni. Sta koristi isticati se rodoljubljem, kad se otimljemo i najneznatnijim žrtvama. Ali ne, krivo bismo rekli, da je "Matičin" članarinski prinos i kakova žrtva, jer za onih 6 K prima svaki član lijepu i zanimljivu zabavu duševnu, koja će mu još i koristiti. Ugledajmo se u braću našu Slovence, kako oni umiju cijeniti i podupirati svoja literarna društva.

"Za dokolicu" — napis je knjizi, što ju je napisao i o svom trošku izdao F. Barušić, ravnatelj osječke učiteljske škole. Knjiga sadržava sedam povećih šaljivih pripovijesti, pa će se štivom njezinim u dokolnim časovima svatko moći ugodno pozabaviti. Zdrav humor ugodno se dojmilje i duše i tijela, pa zato ovu knjigu toplo preporučujemo za nabavu. Cijena 1 K.

Svaštice.

Millijunašica kod pisaćeg stroja. Miss Eden Dickerson, koja je u Čikagu namještena na pošti kod pisaćeg stroja, baštinila je nedavno 1 milijun dolara. Uza sve to ona je odlučila i nadalje ostati kod svog zanimanja.

10 milijuna američanskog novca. Božićna pošta još nikad nije tako obilato preko Oceana hrllila u Evropu kao ove godine. Samo jedan parobrod i to "Philadelphia" uzeo je iz New-Yorka sobom 2225 listovnih vreća, a osim toga preko 60.000 poštanskih doznaničnica, koje su reprezentirale svotu od 10 milijuna dolara.

Iz zdvojnosti. U Frankfurtu je željeznički činovnik Gjuro Vendland pao pod istragu radi službenog prekršaja. To ga je dovelo u takovu zdvojnost, da je jednog dana cijelu svoju obitelj od 4 osobe odveo u jednu šumicu, gdje ih je ubio. Napokon je ubio i sebe, a na jednu granu od drveta objesio svoju posjetnicu, na kojoj je još ovo napisao: "Gospode, oprostite nam naše grijeh."

Gospodarstvo.

Jaja.

U zadnjem smo članku pod ovim napisom istaknuli, kako treba timariti perad, da nosi u svako doba godine dosta jaja i da jaja budu zdrava. Pomenuli smo također, kako se na najlakši način daje ispitati, dali su jaja zdrava i svježja. U ovom ćemo pak broju ukratko napomenuti, kako se daje ispitati starost jajeta. Da se jaje mogne duže učuvati, nije dosta samo da je zdravo, nego treba da je i posve svježje.

Svatko zna, da je ljupina jajeta makar tvrda, ipak puna sitnih rupica. Ove su potrebne zametku pileta, da na njih dobija potreban uzduh za disanje, ali za učuvanje jajeta djeluju nepovoljno. Na njih se nalme obavija dvojni proces. Dok je jaje posve svježje i skoro potpuno puno tekućine, isparuje se ta tekućina pomalo na rupice ljupinkine. Tim nastaje u jajetu veća praznina, koju onda zapremi uzduh, što izvana probija kroz šupljine u jaje. Jaja potom gube na svojoj težini što su starija, jer sve više imade u njima uzduha. Ali sa vanjskim uzduhom dolaze u jaje i zametci kojekakih gljivica, koje prouzrokuju gnijez žajeta. I tako se po tome, što se jaje na rupice svoje ljupine isparuje i postaje s vremenom sve lakše, daje prosuditi i starost njegovu, a to je vrlo važno da se zna kod spremanja. Po specifičnoj težini daje se ispitati starost jajeta na ovaj način: U pol litre vode rastopi se 60 grama kuhinjske soli, pak se u ovu 15° C toplu rastopinu uroni jaje. Potone li jaje na dno, znak je, da je posve svježje; ako pak pliva na vodi ili u vodi, onda već nije triško. Ako je jaje bilo pohranjeno na prostom zraku, nješto, to će za dva do tri mjeseca izgubiti toliko od svoje težine, da će uronjeno u čistu vodu plivati na njoj ili u njoj. No da mogne točnije odrediti starost jajeta, priredimo si tri posude. U jednu nalijemo tri četvrti litra gore naznačene slane vode, pak joj prilijemo četvrtinu litre čiste vode. Jaja, koja u ovoj tekućini plivaju i polagano padaju na dno, stara su jedno 14 dana. U drugu posudu nalijemo samo pol litre ove slane vode i pol litre čiste vode. Jaja, koja u ovoj tekućini plivaju i polagano se spaličati na dno, mogu biti stara 4 do 5 sedmica. Napokon u treću posudu metnemo samo četvrtinu litre slane vode i tri četvrtine čiste vode. Ako u ovoj vodi postavljeno jaje lagano pada na dno, možemo zaključiti, da je staro do dva mjeseca. Ovakvo postu-

sima možemo se dobro poslužiti kod spremanja jaja. Od osam dana starija jaja ne treba pohranjivati, jer se dugo ne drže.

Budni da se jaja na rupice ljupine ne samo suše nego se i kvare, zato se nastoji kod spremanja začepiti one šupljine, kako bi se zaprečio jedan i drugi proces. U tu se svrhu upotrebljuju svakojaka sredstva. Pri tom moramo naglasiti, da klica gnijezha mnogoput dospije u jaje još prije, nego se tvrda ljupina izgradila. To je obično tamo, gdje je živad u neredu i nečistoći. Uvlačenje nzuha na šupljine u jaje zaprečuje se obično tako, da se jaja polože u vapneno mlijeko (vapnena voda) ili u slanu vodu; neki opet premažu ljupinu keljem, rastopinom od voska, šelaka, ili je namažu lanenim uljem, glicerinom i dr. Drugi ih opet ulažu u pepeo, vapneni prah, piljevinu itd.

Ipak nijedno takovo sredstvo nije bez prigovora, svako ima bilo kakvu pogrešku, napose tekućine lako prodru kroz šupljine u jaje, te mu pokvare ukus.

Veoma se dobro dadu jaja učuvati zdrava bez svakoga onakova sredstva, ako ih pohranimo na čistom, ali ne propušnom i ne presuhom mjestu. U tu se svrhu naprave police tako, da se u njima izvrtaju luknje, ali samo toliko široke, da u njih jaja sjednu. Po prirodnom zakonu bit će rupice na ljupini jajeta tako dugo zatvorene, dok je sva ljupina iznutra napojena vlagom. Onda i vanjski zrak ne može ulaziti u jaje. Naravno je dakle, da se ponajprije počne u jajetu sušiti gornji dio, pa će se tu i najprije šupljine otvoriti. To pak možemo zaprečiti, ako jaje barem svakih osam dana preokrenemo. Ovakovim će se preokretanjem svaki put nanovo napojiti onaj dio ljupine, koji se već počeo sušiti, pa tako će se jaje moći dosta dugo uzdržati zdravo i svježje.

Ali i ovdje je prvo čistoća. Nečisto jaje brzo se kvari, a mogu se od njega da pokvare i druga jaja. Budi dakle kućanici vazda na umu, da jaja ne ostavlja u gnijezdu, nego ih svaki dan pokupi i odmah u čistoj vodi opere. A i kokoši, patke, guske, pure neka su još uvijek čiste, pa će za cijelo biti mnogo povoljniji uspjesi i kod spremanja jaja i kod nasadivanja.

Tominjski sajam u Samoboru. Ovogodišnji sajam na Tominjse natkrilio je u svakom pogledu sve dosadane sajmove posljednjih godina tako ponudom svakojake robe kao i kupom. Trg Leopolda Salvatora bio je pun šatora domaćih i stranih obrtnika i kramara, a pod njima i okolo njih toliko kupaca, te se samo s mukom moglo kroz onu gomilu ljudstva protiskivati. Na sajmište je dotjerano 802 komada rogatoga blaga i 276 svinja. Odojaka bijaše razmjerno vrlo malo, pa im je zato cijena bila velika. Malo bolje odojče prodavalo se po 10—12 K. Na svim je mjestima bila trgovina vrlo živahna, jer je na sajam došla sva sila stranoga i okolišnog ljudstva.

Iz radničkoga svijeta.

Napisao Filemon.

Tiha jesenska kiša sipala iz sivoga neba. Nastalo hladno i nevoljko vrijeme, kad sirotinja sa strahom pozire na skorbu zimu, nemilu gošču ubogih radničkih obitelji . . .

Bila subota. Stotine radnika skupile se u dvorištu pred "poslovnicom". Stoji zamor mladih i starih, muških i ženskih . . . Ta isplata je. Sve se vrze, da što prije primi teško zasluženu plaću, pa da pohrli ili kući obitelji, ili mladarija u — krčmu. —

Već je davno odbila šesta, a mrak se hvatao cijeloga kraja. Radnici su i radnice pomalo odilazili u grad, pa ih je nestajalo redom, kako su skretali na sve strane. Kraj prozora tvorničke "poslovnice" stajala još samo jedna žena, plačući gorke suze . . . Nitko se nije ni osvrtao na nju.

Kad je blagajnik zatvarao poslovnicu, opazi ženu, gdje jeca od plača.

— Što čekate ovdje?
— Svoga čovjeka.
— Kako mu je ime?
— Marko Valjinac.
— On je jučer isplaćen i otpušten iz tvornice, jer je dolazio pijan na posao.

— O, jao meni siroti! zalomi rukama uboga žena. Tko će sada hraniti moje petero dječice? Poginut ćemo . . .

— Ja, draga moja, ja vam tu ne mogu pomoći. Podite do gospodina ravnatelja, pak se potužite kod njega.

— Odje su gospodin ravnatelj?
— Ondje desno, gdje je već rasvijetljeno!

Blagajnik pokaza ured ravnateljev i skopčiv svoj ogrtač krenu iz tvornice, jer je svoj posao obavio.

Klecajući podo Valjinčeva žena preko dvorišta prema ravnateljskom uredu. Svijetlo iz ureda osvjetljivalo je visoke i širokolite kane, kojima se pokravao vjetar, da su zaigrale tajmstvenu melodiju . . . I u srcu uboge žene, što se nije usudila k ravnatelju, odjekivali su zvuci vjetrova, kiše i lišća — stopiv se u strašni akord grozote, beznada i zdvojnosti . . .

Ravnatelj tvornice, čovjek srednje doba, a veoma prijazna lica, izlazio na rasvijetljeno stajalište i tu opazio ubogu Valjinčevu ženu, usomnana u smrt, od lišće pro-

— Koga tražite?
— Gospodina ravnatelja.
— Ja sam taj. Što želite? . . .
— Milost! zalomi rukama i padne na koljena bijedna žena. Milost gospodaru — meni i mojoj dječici . . .
— A čija ste vi žena?
— Marka Valjinca . . . Smilujte se.
— Ah, toga smo jučer otpravili, jer je bunio radnike. To je opak čovjek . . .
— Jest, jest, gospodine ravnatelju, postao je opak, otkako druguje s nekim stranjским radnicima. Prije bi dolazio vazda kući sa svojom čednom zaslužbom, pa smo sirotinjski podijelili i životarili. A sada?

— A sada?
— Nema ga po više dana kući, a ja stradam sa petero sitne dječice. Da nema milosrdnih ljudi, ja bih poginula s djecom od gladi.

— Ja to ne razumijem. Marko je dobar radnik, zato smo mu plaćali dnevno po tri krune, što čini na tjedan osamnaest kruna, a s tim se daje već čedno obdržati obitelj.

— Istina je, gospodine ravnatelju, ali od nekoga doba on ne donosi kući novaca, već ih zapije s onim radnicima.

— Zato smo ga i otpustili . . .
— Smilujte se — za volju moje uboge dječice!
— Hoću. Pošaljite ga sutra k meni!
— Hvala, stoput vam hvala, plemeniti gospodine! I žena je otišla utješena, a ravnatelj je zabrinuto krenuo u svoj stan. —

U krčmi "k zlatnom vijencu", punoj dima i zaparnoga zadaha, stisnula se sila radnika. Došli, da ispiju čašicu rumena vina. Neki opet ostat će na večeri, da se pozabave i cijelu noć . . .

Tu je krika i vika, da ogluši. Smijeh nekih prisutnih žena nadilazi krikom hrpavih grla, a čuje se i tiho pjevanje mladarije.

Iz jedanput ču se svada. Bez toga ne može da bude; a i tučnjava obična je stvar u takom društvu . . .

— Šta, vi prilizavci! zagrmio Marko Valjinac, koji je do podne pio rakiju, a cijelo poslijepodne gasio žed vinom. — Šta, vi prilizavci i robovi? Dajte, dajte, radite samo od rana jutro do kasne noći. Robujte, za drugo i nijeste! Neka vaša gospoda sa krvavih žuljeva vaših kupuju lagahne kočije i brze automobile; nek živu lagodno, a vi stradajte, trpite i budite — mašine . . .

— Dobro govori! javi se nekoliko glasova.
— Ne valja ti posao, Marko! javi se snažan radnik, crnomanjaste puti. Gospoda su naši poslodavci, oni nam daju kruha i mi treba da ih poštivamo.

— Ti si kukavica, Ivane, makar te Bog obdažio tako snažnim mišićima. Da, kukavica si! Voliš njima, jer ti daju kruha, a piju nam krv, troše našu snagu . . .

— Istina, istina! potvrdilo nekoliko pijanlih glasova.

— Vi ste nerazumni ljudi, viknu Ivan, a tko je uložio svoj novac u poduzeće, tko plaća poreze i nabavlja materijal za radnju. Stotine radnika živi od jednoga čovjeka, koji nam daje zarade, pa tko da ne štuje pametan svoga gospodara i poslodavca?

— Mi da živimo od njega? Ludo, on živi od nas. Bacite tu ludu napolje!

U silnom metezu, krici i vici nijesi više razabirao riječi. Čulo se samo: "Dolje s gospodom! — Uništimo kapitaliste! — Smrt gavanima!"

I to trajalo cijelu noć . . . A u kutu krčme zadovoljno tri članove neki tudinci radnici, koji su otrovali srca dobrih i poštenih hrvatskih radnika . . .

(Nastavit će se.)

Poruke uredništva.

G. V. N. u St. d. Obećano željno očekujemo. Više u pismu.

G. Lj. P. u D. Dugo već ne primismo od Vas ništa. Javite nam se što skorije!

G. Filemonu u Z. Poslano uvršteno je, pak se preporučujemo za dalje. Usmeno više toga.

G. D. Gubarovu. Ako ikako mogne, donijet ćemo u narednom broju barem jedno. Ovih dana bilo je prilike da jače zagledate u dušu narodnju, pak se ufamo, da ste prikupili koje zrnce za budući svoj rad. Samo naprijed!

G. Domorocu u D. Dosada nije nikako moglo doći na red, ali ćemo nastojati, da uvrstimo u prvi naredni broj. Sjetite nas se opet čime.

G. J. M. u S. A što si ti, druže stari, tako zamuknuo? Nikako ne vjerujemo, da si nas odnemario. Zato naprijed, javi se perom rodu svomu!

Svjema našim suradnicima želimo srećnu i veselu novu godinu!

Hrvat i Hrvatice!

Sjetite se družbe

sv. Cirila i Metoda

Svim svojim cijenjenim mušterijama, prijateljima i znancima želim

Sretnu novu godinu 1906.

I. Levičar.

Cijenjenim svojim gostovima, mušterijama, prijateljima i znancima želim

sretnu novu godinu!

Franjo Budi.

Sretno novo ljeto

želi svojim cijenjenim gostovima

Ivan Budi.

SRETNU NOVU GODINU

želi svojim cijenjenim gostovima

Josip Fittler.

Cijenjenim svojim mušterijama želim

sretnu novu godinu!

Fr. Gabrić, trgovac.

Mato Hudoklin

želi svim svojim mušterijama

sretno novo ljeto!

Želim

SRETNU NOVU GODINU

svim svojim mušterijama.

Rudolf Hirschl.

Svim svojim cijenjenim mušterijama i prijateljima želi

Sretnu novu godinu 1906.

Eduard Presečky, Samobor.

Javna zahvala.

Obuzeti božnim dojmom teškoga udara, što nas je snašlo preranom smrću ljubljene i neprežaljive naše kćerke odnosno sestre

KRISTINE

na možemo, da se posebice zahvalimo na mnogobrojnim izrazima saučešća, što nam ga tužnom ovom zgodom iskazade predstojništva i činovništva svih mjesnih oblasti, ureda i zavoda, dično samoborsko građanstvo i vanjski nam prijatelji i znanci, pa to ovijem putem najusrdnije činimo.

Naročito najtoplije hvalimo: milostivoj gospođi Zori Horvat, koja je poput anđela ljubavi miloj nam pokojnici za vrijeme bolovanja i u zadnjim časovima života toliko njezine pažnje posvećivale i na odar joj vijenac položila; prečasnom g. Franji Forku, župniku, koji je kondukt vodio i ganutljivom se besjedom — melemom uciviljenim srcima našim — nad otvorenim grobom s miljenicom našom oprostio; veleč. g. kapelanu Franji Sal. Forku, koji je dragoj nam pokojnici svetu popudbom u sebesnu joj domovinu pružio, duh njezin molitvama u rajske vjane popratio i u svem nam kršćanskom ljubavi u susret polazio; visokorodjenim gojicama barunicama Dašici i Miri Lepel, koje su dobroj u štovateljici odar cvijećem okitile; ravnat. bense učit. škole časniš. m. milosrdnica u Zagrebu i upravi „Marijine kongregacije“ istoga zavoda, koje je brojnim odanštvom pod vodstvom č. s. Vincencije sprovod pokojnicu sveščalo; veleč. gg. liječnicima dr. Milane vitezu Biščanu i dr. Mihi Jarstevicu na postrvovnom i savjesnom liječenju; učit. zboru pačke škole u Samoboru, koji je na odar mladjanu si družice vijenac položio i sa školskom ja miadeži do vječnog počivališta ispratio; pokojnicinjoj dobroj družici gđici Zlati Bogovicevoj, koja ju je u bolesti često posjećivala i škol. miadež podvrške škole sprovodu povela. Od arca hvata i miloj našoj rodbini, što s nama bol i tugu dijeli i nastoji, da jedenu ruku anđela smrti što nasje osjećamo.

Svima vraća naša hvata, a od Boga plaćat U Samoboru, 26. prosinca 1.006.

Tugujuća obitelj Katić.

PRODAJEM

dobrovoljno kuću, šumu i voćnjak. Uпитat se kod

Vjekoslava Sobotnika

Suhodol, kuće broj 1. u Samoboru.

Cijenjenim svojim gostovima, mušterijama, prijateljima i znancima želim

sretnu novu godinu

Matija Roščak.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena lijekovima vođen radicom.

Apatovačka kiselica

Naravno alkalčko-marijanska ličjeva kiselica. — Najbolje stalo pije. — Ljebovita vođa. — Nagradjena sa 13 slavkih lozjama.

Od prvih liječničkih autoriteta preporučena, te prokušano, izvrsno i nenakrivno sredstvo. Glasovite sredstvo kod svih bolesti probavnih organa i grčeva, protiv ošćina i reuma, kod katara, plućnog, crčevnog i svih drugih katar, protiv hemoroida, kod svih bolesti, upaljenja, katarata, bolesti, artritisa i nekakvih jetara. Prokušano, izvrsno i nenakrivno sredstvo kod općih i mnogih drugih bolesti.

Upraviteljstvo vrela apatovačke kiselice,
Zagreb, Misa broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirođija, restoracijama i gostionama.